

Sygn. akt II UK 68/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z wniosku P. Sp. z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we Wrocławiu
z udziałem zainteresowanego C. B.
o wydanie zaświadczenia A1,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 czerwca 2016 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 29 kwietnia 2014 r., sygn. akt III AUa 2575/13,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy 120 zł (sto
dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 29 kwietnia 2014 r. oddalił
apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 25 lipca
2013 r. zmieniającego decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we
Wrocławiu z 14 sierpnia 2012 r. oraz nakazującego organowi rentowemu wydanie
P. sp. z o.o. w W. zaświadczenia potwierdzającego, że jej pracownik –
zaineresowany C. B. podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń
społecznych w okresie wykonywania zatrudnienia na terenie Francji od 6 lutego
2012 r. do 4 marca 2012 r. oraz od 5 marca 2012 r. do 29 kwietnia 2012 r.

Wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył w całości, zarzucając naruszenie art. 83b ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, ze zm.) oraz art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004 r.), art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009 r.), co z kolei spowodowało naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niezasadne objęcie zainteresowanego ubezpieczeniami społecznymi, jako pracownika na terenie Polski.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie czy dane przedsiębiorstwo będące agencją pracy tymczasowej prowadzi znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, tj. czy prowadzona przez nie tam działalność ma charakter „normalnej” w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 w sytuacji, w której obroty osiągane przez to przedsiębiorstwo w państwie, w którym ma swoją siedzibę wynoszą znacznie mniej niż 25%, a ponadto przeważająca liczba kontraktów realizowana jest poza granicami kraju siedziby, jak i przeważająca liczba pracowników jest delegowana do pracy poza granice kraju siedziby, oraz przychód ze sprzedaży w kraju siedziby jest wielokrotnie niższy od przychodu ze sprzedaży poza granicami kraju, przy czym w kraju siedziby prowadzona jest głównie działalność administracyjna przedsiębiorstwa. Zdaniem skarżącego, w przypadku stwierdzenia rażących dysproporcji pomiędzy umowami realizowanymi w kraju siedziby przedsiębiorstwa i za granicą, a także pomiędzy pracownikami zatrudnionymi w kraju siedziby a pracownikami delegowanymi do innych krajów UE oraz przy uwzględnieniu wysokości obrotu przedsiębiorstwa w kraju jego siedziby kształtującego się na

poziomie znacznie niższym niż wymagane 25 % oraz faktycznego źródła przychodu przedsiębiorstwa, uprawnione jest twierdzenie, że przedsiębiorca taki nie prowadzi znacznej (normalnej) działalności na terenie kraju, w którym ma swoją siedzibę.

Skarżący wskazał również, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, to jest art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1, 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w kontekście warunków, jakie musi spełnić przedsiębiorca, aby uznać, iż prowadzi on znaczną (normalną) działalność w Polsce.

Ponadto, zdaniem skarżącego, skarga jest oczywiście uzasadniona. Skarżący wskazał na kształtującą się linię orzecniczą Sądu Najwyższego w sprawach dotyczących P., zgodnie z którą pierwszym i podstawowym kryterium, jakie musi spełnić płatnik składek jest wykazanie 25% obrotu z prowadzonej działalności w kraju, w którym ma zarejestrowaną siedzibę. Skarżący uzasadniał, że w tej sprawie z analizy wniosków o poświadczenie formularzy A1 złożonych do 2010 r. wynika, że przychody z działalności w kraju spadły (na dzień 30 sierpnia 2010 r. wynosiły 31%, na dzień 31 grudnia 2010 r. – 18%, a na dzień 30 czerwca 2011 r. – 12%, a w okresie stycznia 2012 r. – kwietnia 2012 r. obrót z działalności w kraju utrzymywał się na poziomie 12%). W konsekwencji, wobec stwierdzonej dysproporcji w zakresie obrotu, liczby umów, pracowników zatrudnionych oraz zgłoszonych do ubezpieczenia społecznego w Polsce i za granicą, zdaniem skarżącego, należy uznać, że płatnik składek nie prowadzi działalności w znacznej części w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną P. sp. z o.o. wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, a z ostrożności procesowej o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna spełniająca wymagania z art. 398⁴ k.p.c., podlega dalszej kontroli w ramach tzw. przesądu. Kontrola ta sprowadza się do badania, czy w

sprawie występują okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c.), a mianowicie, czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (co polega na przytoczeniu jego treści i wskazaniu argumentów prawnych, które z reguły prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych), czy istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (co wymaga przedstawienia tych rozbieżności i wykazania, że przepisy je wywołujące nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowej judykaturze sądowej); czy skarga jest oczywiście uzasadniona (przy czym oczywistość ta musi jawić się jako rażąca i od razu dostrzegalna, uwidoczniająca się bez głębszej analizy naruszenie prawa wyrażające się w sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji skutkujące wadliwością zaskarżonego wyroku), a nadto, czy w sprawie nie występuje nieważność postępowania. Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (por. postanowienie SN z 16 maja 2008 r., I UK 16/08, LEX nr 818572).

Okoliczności mające uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania sprowadzają się do kwestii wykładni oraz zastosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia (WE) nr 987/2009. Zgodnie z art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 „osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w Państwie Członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie tam prowadzi swą działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego Państwa Członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, aby zastąpić inną osobę”. Zgodnie z art. 14 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 987/2009, do celów stosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 „osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie tam prowadzi swoją działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego”, oznacza

także osobę zatrudnioną w celu oddelegowania jej do innego państwa członkowskiego, pod warunkiem że osoba ta bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlega już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca”. W myśl art. 14 ust. 2 dla celów stosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 sformułowanie „który normalnie tam prowadzi swą działalność” odnosi się do pracodawcy zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzeniem wewnętrznym, na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, z uwzględnieniem wszystkich kryteriów charakteryzujących działalność prowadzoną przez dane przedsiębiorstwo, a odnośne kryteria muszą zostać dopasowane do specyficznych cech każdego pracodawcy i do rzeczywistego charakteru prowadzonej działalności. Należy przy tym podkreślić, że art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 ustanawia wyjątek od zasady, zgodnie z którą pracownik podlega ustawodawstwu państwa, w którym wykonuje pracę (*lex loci laboris*). Zasada ta została wyrażona w art. 11 ust. 3 lit. a) tego rozporządzenia. Celem art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 jest stworzenie ułatwienia w przypadku podejmowania tymczasowo działalności w innym państwie członkowskim, a nie stworzenie systemu, w ramach którego pracownik z kraju o niższych kosztach pracy (ubezpieczenia społecznego) jest delegowany do pracy w kraju o wyższych kosztach pracy, z zachowaniem zastosowania regulacji przewidujących niższe koszty pracy (por. art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004, a także wyrok SN z 4 czerwca 2014 r. II UK 550/13, LEX nr 1478710). Tym samym wykładnia art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 powinna uwzględniać wyjątkowy charakter odstępstwa od zasady wyrażonej w art. 11 ust. 3 lit a) tego rozporządzenia, ponieważ w przeciwnym razie delegowanie pracowników w ramach swobody świadczenia usług stałoby się sposobem prowadzenia działalności, polegającym na korzystaniu wyłącznie z pracowników delegowanych w celu zmniejszenia kosztów pracy.

Przechodząc do oceny okoliczności mających uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania, wykładnia sformułowania „znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, na którym ma swoją siedzibę”, prowadzenie „normalnej” działalności w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2204 w

zw. z art. 14 ust. 2 rozporządzenia 987/2009, w odniesieniu do przedsiębiorcy będącego agencją pracy tymczasowej nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), ani nie budzi poważnych wątpliwości uzasadniających przejęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Sformułowanie to doczekało się wykładni zarówno w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości jak i Sądu Najwyższego. Podsumowanie wniosków płynących z wykładni aktów prawa unijnego zawiera wyrok Sądu Najwyższego z 18 listopada 2015 r. w sprawie II UK 100/14, OSNP 2016 nr 7, poz. 88. W wyroku tym Sąd Najwyższy, orzekając w powiększonym składzie, stwierdził, że: (-) w celu ustalenia, że przedsiębiorstwo prowadzi normalną działalność (w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004), czy też znaczną część działalności innej niż zarządzanie wewnętrzną (według art. 14 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 987/2009), należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność oraz charakter przedsiębiorstwa delegującego; (-) wybór kryteriów powinien być dostosowany do konkretnego wypadku; (-) ocena ta powinna mieć charakter całościowy, a zatem stanowić ogólny wniosek wynikający z rozważenia wszystkich przyjętych kryteriów; (-) kryterium obrotu nie ma decydującego lub szczególnego znaczenia, jednakże osiągnięcie obrotu w państwie siedziby przedsiębiorstwa delegującego w wysokości ok. 25% całych obrotów może prowadzić do wniosku, że prowadzi ono w tym państwie znaczną część działalności, a więc normalnie prowadzi działalność. Sąd Najwyższy jednocześnie stwierdził, że przedmiotowa ocena ma charakter ustalenia faktycznego i jeśli sąd rozważy, zachowując zasady postępowania cywilnego, wszystkie istotne w okolicznościach sprawy kryteria, to kasacyjny zarzut naruszenia przepisów prawa przez wydany w rezultacie takiej oceny wyrok nie będzie mógł być skutecznie postawiony.

Odnosząc się natomiast twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżący nie wykazał, że skarga jest oczywiście zasadna. Twierdzenie to zostało oparte na założeniu, że pierwszym i podstawowym kryterium, jakie musi spełniać płatnik – przedsiębiorstwo prowadzące działalność agencji pracy tymczasowej, aby uznać, że na terytorium, w którym ma siedzibę prowadzi działalność w znacznej części w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, jest wykazanie 25% obrotu z prowadzonej działalności w kraju, w którym

ma siedzibę. Uwzględniając przedstawione wyżej stanowisko Sądu Najwyższego, założenie to jest błędne. Tym samym skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego, w którym przyjęto, że wartość osiąganych przez odwołującą się spółkę obrotów nie może stanowić podstawowego determinantu przy rozstrzyganiu sprawy, a jednocześnie uwzględniono inne wskaźniki (tj. miejsce siedziby odwołującej się spółki i jej administracji, liczbę personelu administracyjnego obecnego w państwie wysyłającym, miejsce rekrutacji delegowanych pracowników, miejsce zawierania umów, prawo, któremu podlegają umowy zawarte z pracownikami), nie jest oczywiście zasadna. Tym bardziej, że ocena, czy dane przedsiębiorstwo prowadzi znaczną część (normalną) działalności na terytorium, w którym ma siedzibę, jak wskazał Sąd Najwyższy, ma charakter ustalenia faktycznego. W sytuacji braku zarzutów naruszenia prawa procesowego, ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku wiążą Sąd Najwyższy na etapie przedsądu (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) - por. postanowienie SN z 4 lutego 2014 r., II UK 458/13, LEX nr 1644551.

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3, art. 99 k.p.c. w zw. z § 5 w związku z § 11 ust. 2 w związku z 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).